

Lausunto

02.12.2022

Asia: VN/28904/2022

Lausuntopyyntö esityksistä valtioneuvoston asetuksiksi kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen ja eräiden muiden asetusten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Koordinaatioryhmän lakkauttaminen

Ehdotuksessa erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annettuun valtioneuvoston asetuksen (582/2017, keskittämisasetus)

8 § ja kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen (583/2017, jäljempänä päivystysasetus) 21 § ehdotetaan kumottaviksi. Mainituissa pykälissä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimivasta kansallisesta koordinaatioryhmästä, jonka tehtävänä on päivystyksen, erikoissairaanhoidon työnjaon ja toimintojen keskittämisen, näillä uudistuksilla tavoiteltujen taloudellisten vaikutusten sekä yhtenäisiin hoidon perusteisiin sitoutumisen seuranta.

Ehdotuksen myötä nykyinen kansallinen koordinaatioryhmä lakkautettaisiin. Perustelumui- stion mukaan sote-uudistuksen myötä siirrytään uudenaikaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ohjaukseen ja seurantaan. Uuteen sääntelyyn liittyy 1.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta, jonka tehtävänä on muun muassa ennakoita, seurata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja kustannuksia sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden väestöryhmittäistä kehitystä, tehdä ehdotuksia valtakunnallisiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiksi ja edistää niiden toteutumista.

Kansallisessa koordinaatioryhmässä on ollut valvontaviranomaisten (Valviran ja aluehallintovirastojen) edustus. Uudesta sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) 23

§:ssä. Mainitun säännöksen 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (484/2022) 1 §:ssä on säädetty muun ohella neuvottelukunnan kokoonpanosta, jossa ei ole valvontaviranomaisten edustusta. Järjestämislain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan tehtävissään neuvottelukunta kuulisi ja tekisi yhteistyötä tarpeen mukaan esimerkiksi valvontaviranomaisten kanssa (HE 241/2020 vp, 23 § yksityiskohtaiset perustelut, s. 723).

Valvira pitää tärkeänä, että vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueille siirtyvän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä toteutumisen, mukaan lukien päivystyksen, erikoissairaanhoidon työnjaon ja toimintojen keskittämisen sekä yhtenäisiin hoidon perusteisiin sitoutumisen valtakunnallisessa seurannassa olisi kiinteästi mukana valvontaviranomaisten näkemykset ja havainnot. Tämän toteuttamiseksi Valvira pitää tärkeänä, että valvontaviranomaiset saavat tietoa myös sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnassa käsitellyistä näihin liittyvistä asioista.

Keskittämisen- ja päivystysasetusten seurantatiedot

Kumottavaksi ehdotettavissa keskittämisenasetuksen 8 §:ssä ja päivystysasetuksen 21 §:ssä säädetään sairaanhoitopiirien kahdesti vuodessa kokoamista ja tuottamista seurantatiedoista asetusten toteutumisesta. Mainittujen säännösten mukaan sairaanhoitopiirien, joissa on yliopistollinen sairaala, on laadittava ja kahdesti vuodessa toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle selvitys muun muassa siitä, miten kiireellistä hoitoa koskeva työnjako ja valtakunnallinen ja alueellinen kokonaisuuksien suunnittelu ja yhteen sovittaminen sekä sitoutuminen yhtenäisiin hoidon perusteisiin ovat toteutuneet. Selvityksestä on käytävä ilmi lisäksi muut sellaiset tiedot, joita valvontaviranomainen tarvitsee erikoissairaanhoidon työnjaosta ja toimintojen keskittämisestä annettujen terveydenhuoltolain ja kyseisten asetusten säännösten noudattamisen valvomiseksi. Kukin koordinaatioryhmässä edustettu toimija käynnistää toimivallassaan olevat tarvittavat toimenpiteet selvitysten perusteella.

Valvira ja aluehallintovirastot ovat saaneet keskittämisen- ja päivystysasetuksen nojalla sairaanhoitopiireittäin kahdesti vuodessa asetusten toteutumisesta koskevat seurantatiedot koordinaatioryhmässä. Valvira toteaa, että seurantatiedot ovat olleet erittäin tärkeitä valvonnan kannalta, ja ne muodostavat jatkossakin Valvirassa ja aluehallintovirastoissa kiinteän pohjan tulevien hyvinvointialueiden päivystys- ja keskittämisenasetusten mukaisten toimintojen ohjaus- ja valvontatoimenpiteiden tarpeen arvioinnille.

Mainittujen säännösten kumoamista on perusteltu sillä, että sote-uudistuksen myötä siirrytään uudenlaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ohjaukseen ja seurantaan, eikä ole perusteltua ylläpitää päällekkäisiä rakenteita. Ohjauksesta säädetään sote-järjestämislain 4 luvussa. Mainituissa järjestämislain luvussa on säädetty muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön neuvottelumenettelyistä hyvinvointialueiden kanssa (järjestämislain 24 §) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tuottamasta asiantuntija-arviosta (järjestämislain 30 §). Lisäksi

hyvinvointialueella on valmistettava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. (järjestämislain 7 § 2 mom.)

Valviran käsityksen mukaan järjestämislain 4-luvussa ei kuitenkaan säädetä kumottavaksi ehdotettujen säännösten tavoin hyvinvointialueiden velvollisuudesta koostaa ja tuottaa valmiiksi kahdesti vuodessa seurantatietoja päivystys- ja keskittämistoimista, joita valvontaviranomaiset tarvitsevat hyvinvointi alueiden valvonnan toteuttamiseksi. Valvira korostaa, että valvontaviranomaiset tarvitsevat edelleen jatkossa nykytilanteen tavoin kysymyksessä olevia seurantatietoja, kuten tällä hetkellä saadaan THL:ltä mitoitus- ja hoitopääsytiedot. Asetusten jatkovalmistelussa onkin varmistettava, että valvontaviranomaiset saavat jatkossa vähintään kerran vuodessa hyvinvointialueittain säännölliset ja sisällöltään nykytilaa vastaavat seurantatiedot valmiiksi koottuina.

Henriksson Markus
Valvira

Malava Arttu
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira